

บทความทางวิชาการ

เรื่อง

สถานการณ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

เรียบเรียงโดย

สัมนานาที่ ๑๒

โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง

กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

พ.ศ.๒๕๖๙

บทความทางวิชาการ

เรื่อง สถานการณ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

สัมมนาที่ ๑๒

บทคัดย่อ

บทความนี้รวบรวมการวิเคราะห์ผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ภายใต้บริบทภูมิรัฐศาสตร์โลกที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในฐานะพันธมิตรยุทธศาสตร์สำคัญ ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก การศึกษาพบว่า การดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ สร้างสภาวะบีบคั้นที่ทำให้ไทยต้องเร่งปรับตัวอย่างเท่าทันใน ๕ มิติหลัก ได้แก่ ๑) ด้านการเมือง ที่มีการใช้ค่านิยมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดระดับความสัมพันธ์ ๒) ด้านการทหาร ที่มุ่งเน้นการขยายอิทธิพลทางทหารเพื่อถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาค ๓) ด้านเศรษฐกิจ ที่เผชิญกับนโยบาย "ภาษีต่างตอบแทน" (Reciprocal Tariff) ซึ่งกระทบต่อปากท้องของประชาชนและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการส่งออกอย่างรุนแรง ๔) ด้านสังคมจิตวิทยา ที่ได้รับผลกระทบจากการปรับลดงบประมาณช่วยเหลือด้านสาธารณสุข (USAID) ซึ่งบั่นทอนความเชื่อมั่นและความมั่นคงทางจิตวิทยาต่อระบบความร่วมมือระหว่างประเทศ และ ๕) ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่ต้องเผชิญกับความผันผวนของห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมพลังงานสะอาดและรถยนต์ไฟฟ้า

เพื่อรับมือกับวิกฤตความไม่แน่นอนนี้ บทความนี้จึงนำเสนอแนวทางเชิงยุทธศาสตร์ให้ประเทศไทย ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ยืดหยุ่นผ่านการดำรงความเป็นกลางเชิงยุทธศาสตร์ โดยใช้กลไกความร่วมมือพหุภาคีและอาเซียนเป็นฐานที่มั่นในการสร้างอำนาจต่อรอง แทนการเจรจาทวิภาคีเพียงลำพัง ควบคู่ไปกับการกระจายความเสี่ยงทางการค้าสู่ตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ เช่น กลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับ และการเร่งปรับกระบวนการผลิตสู่ระบบดิจิทัลรวมถึงปฏิรูปกฎระเบียบภายในให้เป็นสากล การบริหารความสัมพันธ์ที่สมดุลและเชิงรุกเช่นนี้จะเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษาอิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติท่ามกลางมรสุมภูมิรัฐศาสตร์โลกได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : นโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา, ภูมิรัฐศาสตร์, อินโดแปซิฟิก-, ความเป็นกลางเชิงยุทธศาสตร์, ภาษีต่างตอบแทน, ผลประโยชน์แห่งชาติไทย

Abstract

As global politics continue to shift, the way the U.S. handles its foreign policy is having a major impact on Thailand, its long-time ally in the Indo-Pacific. These changes are putting Thailand in a difficult position, forcing the country to quickly adapt in five key areas. Politically, the U.S. is using democratic values and human rights as leverage in its relations. In

terms of defense, there is a clear push to expand military influence to balance regional power. Economically, Thailand is feeling the pinch from new "reciprocal tariffs" that hurt both Thai exports and the cost of living for everyday people. Socially, cuts to health aid through USAID are shaking people's trust in international partnerships. Finally, in science and tech, the instability of clean energy and EV supply chains is creating new risks that Thailand can't ignore.

To handle this uncertainty, this article suggests that Thailand needs a more flexible game plan. Instead of trying to negotiate with the U.S. one-on-one, Thailand should stay strategically neutral and use the strength of ASEAN to gain more bargaining power. It's also time for Thailand to look for new trade partners, like the Gulf countries, while modernizing its own laws and digital industries. Finding this balance is the best way for Thailand to protect its interests and stay independent in a world that is becoming harder to predict.

Keywords : U.S. foreign policy, Thailand geopolitics, Indo-Pacific, strategic neutrality, reciprocal tariff, Thailand's national interests

บทนำ

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของภูมิรัฐศาสตร์โลกที่ไม่อาจคาดเดาได้ การปรับทิศทางนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นพันธมิตรเก่าแก่ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ความพยายามรักษาคุณลักษณะของสหรัฐอเมริกาบีบคั้นให้ไทยต้องเร่งปรับตัวในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นแรงกดดันจากการขยายกำลังทางทหารที่มักแฝงด้วยเงื่อนไขทางการเมือง มาตรการภาษีต่างตอบแทนที่กระทบต่อภาคเศรษฐกิจและปากท้องของประชาชนโดยตรง ไปจนถึงความผันผวนจากการปรับลดงบประมาณสนับสนุนด้านสาธารณสุขและเทคโนโลยีพลังงานสะอาด ซึ่งล้วนเคยเป็นรากฐานสำคัญของความร่วมมือทวิภาคี บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอความท้าทายดังกล่าว พร้อมวิเคราะห์และเสนอแนวทางบริหารความสัมพันธ์เชิงรุกผ่านกลไกพหุภาคีและการกระจายความเสี่ยงเพื่อรักษาอธิปไตยและเสถียรภาพของประเทศท่ามกลางความไม่แน่นอนของนโยบายสหรัฐฯ โดยจะเริ่มพิจารณาจากความเคลื่อนไหวทางทหารในภูมิภาค ซึ่งถือเป็นปัจจัยเร่งสำคัญต่อการกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงของไทยเป็นลำดับแรก

เนื้อเรื่อง

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาภายใต้บริบทการแข่งขันกับจีนในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเป็นอย่างมากทั้งในมิติความมั่นคง เศรษฐกิจ และการทูต ซึ่งบีบให้ไทยต้องใช้กลยุทธ์การทูตที่ยืดหยุ่นเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ ในด้านความมั่นคง สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับไทย

ในฐานะพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ภายใต้นโยบายอินโด-แปซิฟิก (U.S. Department of Defense, 2019, online) ผ่านโครงการความร่วมมืออย่างการฝึกคอบร้าโกลด์ แต่ในขณะเดียวกัน สหรัฐฯ มักใช้ประเด็นเรื่องประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนมาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดระดับความร่วมมือทางการเมืองภายใต้สถานการณ์ที่ซับซ้อนนี้ สหรัฐฯ พยายามรักษาดุลอำนาจอย่างเต็มที่เพื่อไม่ให้สูญเสียอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Kissinger, 2014) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เมื่อเกิดความผันผวนทางการเมืองภายในประเทศไทย สหรัฐฯ มักจะชะลอความช่วยเหลือทางการทหารและลดระดับความสัมพันธ์ทางการทูตลง ซึ่งสะท้อนถึงการใช้นโยบายการทูตเชิงรุกทางการเมืองเป็นเครื่องมือในการต่อรองเชิงอำนาจ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาด้านเศรษฐกิจ นโยบายการเงินที่เข้มงวดและมาตรการกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ ส่งผลโดยตรงต่อเสถียรภาพค่าเงินบาทและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการส่งออกไทย (Thai PBS Policy Watch, 2566, online) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสัจนิยมที่ว่ามหาอำนาจมุ่งเน้นการแสวงหาความได้เปรียบในทุกมิติเพื่อความมั่นคงของตนเอง (Mearsheimer, 2014, online) ปัจจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าไทยกำลังเผชิญกับสภาวะบีบคั้นที่ต้องปรับตัวอย่างหนักท่ามกลางการปะทะกันของยุทธศาสตร์โลกที่ไม่มีขั้วแน่นอน ดังนั้น การดำรงไว้ซึ่งความเป็นกลางเชิงยุทธศาสตร์ และความพยายามสร้างเอกภาพภายในอาเซียน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยเพิ่มอำนาจต่อรอง แทนที่ไทยจะเลือกเจรจาทวิภาคีเพียงลำพังในประเด็นที่เสียเปรียบ การใช้กรอบความร่วมมือพหุภาคีเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองจะช่วยลดแรงกดดันจากนโยบายฝ่ายเดียวของสหรัฐอเมริกาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การบริหารความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างสองขั้วอำนาจโดยมีอาเซียนเป็นฐานที่มั่น จึงไม่ได้เป็นเพียงทางเลือกทางการทูต แต่เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถรักษาอธิปไตยและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้มั่นคงท่ามกลางกระแสภูมิรัฐศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้อย่างยั่งยืน

สถานการณ์ความเคลื่อนไหวทางด้านการทหารของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในปัจจุบันถือเป็นตัวแปรสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ ที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและทิศทางความมั่นคงของประเทศไทย โดยสหรัฐฯ ได้ดำเนินยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกเชิงรุกอย่างเข้มข้น มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มขีดความสามารถและการปรากฏตัวของกองกำลังทางทหาร ควบคู่ไปกับการกระชับความร่วมมือกับประเทศพันธมิตร เพื่อรักษาสิทธิเสรีภาพในการเดินเรือในพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญอย่างทะเลจีนใต้ เป้าหมายหลักคือการถ่วงดุลอำนาจกับชาติคู่แข่งเพื่อไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอิทธิพลเหนือภูมิภาคเพียงผู้เดียว ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศในภูมิภาคที่มีความซับซ้อนและเปราะบาง รวมถึงส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของไทย เห็นได้จากกองทัพเรือสหรัฐฯ ได้ส่งเรือพิฆาต USS Higgins เข้าปฏิบัติการใกล้บริเวณรอบหมู่เกาะสการ์โบโรห์ โดยอ้างว่าปฏิบัติการนี้เป็นการเดินเรืออย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำทนายข้อจำกัดการอ้างสิทธิทางทะเลที่จีนและไต้หวันกำหนดขึ้น (ประชาชาติธุรกิจ, ๒๕๖๘, ออนไลน์) ยิ่งไปกว่านั้น สหรัฐฯ ยังได้ส่งกลุ่มเรือบรรทุกเครื่องบินโจมตี Nimitz Carrier Strike Group เข้าร่วมการฝึกซ้อมทางทะเลกับฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น เพื่อแสดงกำลังทางทหารครั้งยิ่งใหญ่ในรอบปี (USNI NEWS, 2025, online) การแสดงกำลังทางทหารเช่นนี้ส่งผลในทางบวกและลบที่ไทยต้องพิจารณา กล่าวคือ ในด้านบวก การปฏิบัติการนี้ช่วยสร้างหลักประกันความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเล

ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจของไทย แต่ในทางกลับกัน ความเคลื่อนไหวดังกล่าวเป็นการกดดันให้เกิดการแข่งขันและการเผชิญหน้าระหว่างมหาอำนาจที่ตึงเครียดยิ่งขึ้น ทำให้ไทยตกอยู่ในสภาวะที่วางตัวลำบาก จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไทยต้องดำเนินนโยบายความมั่นคงที่ชาญฉลาด โดยรักษาสมดุลระหว่างการรักษาความร่วมมือกับพันธมิตรเดิมอย่างสหรัฐฯ และการหลีกเลี่ยงที่จะถูกดึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง ดังนั้น การปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในปัจจุบันจึงเป็นปัจจัยวิกฤตสำคัญที่ไทยต้องเฝ้าระวังและติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติ เพื่อเตรียมรับมือต่อสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา และจีนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจและการค้าของสหรัฐอเมริกาส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและทิศทางเศรษฐกิจของไทยในภาพรวม จากนโยบายการค้าภายใต้การนำของ ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งมุ่งใช้อัตราภาษีศุลกากรเป็นเครื่องมือแก้ไขความไม่สมดุลทางการค้าของสหรัฐฯ หรือที่เรียกว่า “ภาษีต่างตอบแทน” (Reciprocal Tariff) นโยบายดังกล่าวได้สร้างแรงกดดันต่อประเทศคู่ค้า รวมถึงประเทศไทย จากการประกาศเบื้องต้น ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะถูกเรียกเก็บภาษีในอัตราสูงถึงร้อยละ ๓๖ ส่งผลให้รัฐบาลไทยจำเป็นต้องเร่งเจรจาเพื่อบรรเทาผลกระทบดังกล่าว จนนำไปสู่ “กรอบความตกลงการค้าต่างตอบแทนไทย-สหรัฐฯ” (White House, 2025, online) ที่กำหนดภาษีนำเข้าสินค้าไทยร้อยละ ๑๙ พร้อมเงื่อนไขการเปิดตลาดเพิ่มเติม ซึ่งกระทรวงพาณิชย์ระบุว่าเป็นการรักษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานผลประโยชน์ร่วมกัน (กระทรวงพาณิชย์, ๒๕๖๘, บทความออนไลน์) อย่างไรก็ตาม แม้ข้อตกลงนี้จะลดภาระภาษีจากระดับเดิมและช่วยให้ไทยนำเข้าวัตถุดิบต้นทุนต่ำ เช่น พลังงาน และสินค้าเกษตรได้มากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติ ภาษีร้อยละ ๑๙ ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อผู้ประกอบการรายย่อยที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันต่ำ นอกจากนี้ การเปิดรับสินค้านำเข้าหลายหมื่นรายการยังสร้างความเสี่ยงต่อการเสียดุลการค้า และกระทบต่อผู้ผลิตในประเทศที่ต้องเผชิญการแข่งขันด้านราคาอย่างรุนแรง อีกทั้งการที่สหรัฐฯ ใช้มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือกดดันในประเด็นทางการเมืองและความมั่นคง ยังสะท้อนถึงความเสี่ยงที่ประเทศไทยอาจถูกใช้แรงกดดันลักษณะเดียวกันนี้อีกในอนาคต หากไม่สามารถตอบสนองต่อเงื่อนไขหรือผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ได้ ดังนั้น นโยบายภาษีต่างตอบแทนของสหรัฐฯ และกรอบความตกลงการค้าระหว่างไทยและสหรัฐฯ จึงถือเป็นทั้งบทเรียนและบททดสอบสำคัญของประเทศไทย ที่รัฐบาลและภาคธุรกิจจำเป็นต้องศึกษา วิเคราะห์ และปรับตัวอย่างรอบคอบ เพื่อวางแผนนโยบายเศรษฐกิจระยะยาวให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจโลกที่มีความไม่แน่นอนสูง และรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

ความผันผวนของนโยบายทางสังคมภายใต้ยุทธศาสตร์ America First ของสหรัฐอเมริกาส่งผลให้การดำเนินงานด้านสาธารณสุขของไทยต้องเผชิญกับความท้าทาย การดำเนินนโยบายตัดงบประมาณ ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและสาธารณสุขของสหรัฐฯ ผ่านหน่วยงาน United States Agency for International Development (USAID) กลายเป็นโจทย์สำคัญที่บีบให้ประเทศไทยต้องเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในเพื่อรองรับผลกระทบจากความไม่แน่นอนของระบบสุขภาพโลก การลดบทบาทภายใต้นโยบาย America First ของสหรัฐฯ ไม่ได้ส่งผลเพียงแค่การเข้าถึงบริการทางการแพทย์ในประเทศกำลังพัฒนา

เท่านั้น แต่ยังมีต้นทุนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบความร่วมมือความร่วมมือระหว่างประเทศ และก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางจิตวิทยาในสังคมที่พึ่งพาการสนับสนุนภายนอกมาอย่างยาวนาน งานวิจัยจากวารสาร The Lancet Global Health ระบุว่า การตัดงบประมาณนี้อาจส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นมากกว่า ๑๔ ล้านคนทั่วโลกภายในปี ๒๐๓๐ จากโรคที่ป้องกันได้ เช่น HIV/AIDS และมาลาเรีย (Cavalcanti et al., 2025) ซึ่งผลกระทบดังกล่าวย่อมส่งแรงกดดันโดยตรงมายังประเทศไทยผ่านความวิตกกังวลต่อโรคอุบัติใหม่และการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามพรมแดนจากประเทศเพื่อนบ้านที่ระบบสาธารณสุขมีความเปราะบาง (Reuters, 2025) ตัวอย่างที่ชัดเจนคือการถดถอยของภูมิวัฒนธรรม (Soft Power) สหรัฐฯ ซึ่งทำให้ประเทศพันธมิตรเริ่มลังเลและไม่มั่นใจว่าควรจะวางตัวอย่างไรดี เมื่อต้องรักษาสมดุลความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจท่ามกลางความผันผวนนี้ (ABC News, 2025, online) สภาวะเช่นนี้สะท้อนถึงโลกที่รัฐมหาอำนาจมุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ซึ่งบีบให้รัฐขนาดกลางอย่างไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านความมั่นคงมนุษย์หากขาดกลไกการรับมือที่เข้มแข็ง (Mearsheimer, 2014) ปัจจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าความไม่แน่นอนของนโยบายสหรัฐฯ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเสถียรภาพทางสังคมและสาธารณสุขของไทย ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมผ่านการพัฒนาความร่วมมือระดับภูมิภาคและการสร้างความเข้มแข็งทางจิตวิทยาของสังคม เพื่อลดผลกระทบจากความผันผวนของระบบสุขภาพโลกและรักษาเสถียรภาพด้านความมั่นคงของประเทศในระยะยาวอย่างยั่งยืน

สหรัฐอเมริกา มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของโลกยุคใหม่ โดยเฉพาะเทคโนโลยีพลังงานสะอาด ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยีและนโยบายด้านพลังงานของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา สหรัฐอเมริกาได้รับการยอมรับว่าเป็นทั้งผู้บุกเบิกและผู้นำด้านเทคโนโลยีพลังงานสะอาด ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมรถยนต์ไฟฟ้า เทคโนโลยีแบตเตอรี่ลิเทียมไอออน และการพัฒนาแผงโซลาร์เซลล์ ซึ่งล้วนเป็นรากฐานสำคัญของการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบพลังงานคาร์บอนต่ำ^๑ ในระดับโลก (International Energy Agency, 2022) อย่างไรก็ตาม ภาพรวมของอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าและเทคโนโลยีพลังงานสะอาดในปัจจุบันสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจโลก เมื่อจีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำด้านกำลังการผลิตและส่วนแบ่งตลาดแบตเตอรี่สำหรับรถยนต์ไฟฟ้า รวมถึงการครอบครองห่วงโซ่อุปทานของแร่สำคัญ^๒ เช่น ลิเทียม โคบอลต์ และนิกเกิล ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานสะอาดในระยะยาว (Osaka & Ahmed, 2025, online) ความได้เปรียบดังกล่าวทำให้จีนสามารถกำหนดทิศทางการแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้น ขณะที่บทบาทของสหรัฐอเมริกาในบางช่วงกลับลดลงในขณะเดียวกัน นโยบายด้านพลังงานของสหรัฐอเมริกาภายใต้การนำของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ซึ่งให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมพลังงานฟอสซิลมากกว่าเทคโนโลยีพลังงานสะอาด ได้ส่งผลให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าในสหรัฐชะลอตัวลงในช่วงเวลา และกระทบ

^๑ ระบบพลังงานคาร์บอนต่ำ หมายถึง ระบบการผลิตและการใช้พลังงานที่มุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะคาร์บอนไดออกไซด์ ผ่านการใช้พลังงานหมุนเวียน เทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน และการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล

^๒ ห่วงโซ่อุปทานของแร่สำคัญ หมายถึง กระบวนการตั้งแต่การสำรวจ การทำเหมือง การแปรรูป ไปจนถึงการนำไปใช้ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง โดยแร่ที่มีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้า ได้แก่ ลิเทียม โคบอลต์ และนิกเกิล

ต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ผลิตรถยนต์ไฟฟ้าในตลาดโลก (ผู้จัดการออนไลน์, 2568, ออนไลน์) สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศไทยซึ่งยังคงต้องพึ่งพาการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมถึงการนำเข้าวัตถุดิบสำคัญสำหรับการผลิตแบตเตอรี่รถยนต์ไฟฟ้า ทำให้เกิดความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ หากพึ่งพาประเทศใดประเทศหนึ่งมากเกินไป (Alhaderi, 2025, online) ดังนั้น ประเทศไทยควรพิจารณา ปรับแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานสะอาด โดยลดการพึ่งพาสหรัฐอเมริกาเพียงฝ่ายเดียว และแสวงหาความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์กับจีนและประเทศอื่น ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

ความขัดแย้งเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในทุกมิติ โดยเฉพาะด้านการเมืองที่มักมีการนำ ค่านิยมประชาธิปไตยมาเป็นเงื่อนไขในการต่อรองระดับรัฐ และประเด็นความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกที่ บีบให้ไทยต้องวางตัวอย่างระมัดระวังท่ามกลางความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ ขณะที่ด้านสังคมและสาธารณสุข การลดงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงาน USAID กลายเป็นความเสี่ยงใหม่ที่อาจทำให้ระบบเฝ้าระวัง โรคระบาดตามแนวชายแดนอ่อนแอลง ประกอบกับมิติด้านวิทยาศาสตร์ที่สหรัฐฯ เริ่มสูญเสียความเป็นผู้นำ ในอุตสาหกรรมพลังงานสะอาดและรถยนต์ไฟฟ้าให้กับจีน ส่งผลให้ไทยต้องหันมาทบทวนทิศทางการพึ่งพา เทคโนโลยีใหม่เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้ได้เปรียบที่สุด อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบจะพบว่า สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและการค้าถือเป็นปัจจัยที่กระทบต่อปากท้องและเสถียรภาพของไทยรุนแรงที่สุด โดยเฉพาะนโยบาย "ภาษีต่างตอบแทน" (Reciprocal Tariff) ที่เรียกเก็บภาษีสินค้าไทยในอัตราร้อยละ ๑๙ ซึ่งนอกจากจะลดทอนขีดความสามารถของกลุ่มผู้ประกอบการ SME อย่างมหาศาลแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเนื่อง ถึงดุลการค้าและค่าเงินบาทในระยะยาว สะท้อนให้เห็นว่ามหาอำนาจต่างมุ่งเน้นการแสวงหาความได้เปรียบ เพื่อความมั่นคงของตนเองตามแนวคิดสังคมนิยม ดังนั้น เพื่อรับมือกับวิกฤตความไม่แน่นอนนี้ ประเทศไทย จึงจำเป็นต้องดำเนินนโยบายเชิงรุกผ่านการกระจายความเสี่ยงทางการค้าไปยังตลาดศักยภาพใหม่ อย่างกลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับ (GCC) เพื่อลดการพึ่งพาสหรัฐฯ เพียงแหล่งเดียว (กรมเจรจาการค้า ระหว่างประเทศ, ๒๕๖๘, บทความออนไลน์) ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการปรับเปลี่ยนกระบวนการ ผลิตสู่ระบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ตลอดจนการใช้กลไกความร่วมมือพหุภาคีและการเร่งเจรจาความตกลง การค้าเสรี (FTA) กับพันธมิตรอื่นมากขึ้นเพื่อสร้างอำนาจต่อรองเชิงยุทธศาสตร์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ๒๕๖๘, บทความออนไลน์) นอกจากนี้ รัฐบาลควรเร่งปฏิรูปกฎระเบียบด้านแรงงานและสิทธิมนุษยชนให้เป็นสากล เพื่อปิดช่องโหว่ในการถูกกดดันผ่านมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่มีภาษี (Non Tariff Barriers) อันจะเป็นแนวทาง สำคัญในการรักษาผลประโยชน์และอธิปไตยทางเศรษฐกิจของไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนท่ามกลางมรสุมภูมิ รัฐศาสตร์โลกต่อไป

สรุป

กล่าวโดยสรุป การดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาภายใต้บริบทความขัดแย้งของมหาอำนาจในปัจจุบัน สำหรับประเทศไทยนั้นไม่เพียงแต่เป็นความท้าทายจากภายนอกแต่ได้กลายเป็น

ปัจจัยกำหนดทิศทางความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศอย่างรุนแรง สำหรับด้านการเมืองและการทหาร แม้ไทยจะยังคงสถานะพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก แต่การที่สหรัฐฯ นำค่านิยมประชาธิปไตยมาเป็นเงื่อนไขในการดำเนินความสัมพันธ์ ได้บีบให้ไทยต้องวางตัวอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้ถูกดึงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง ขณะที่ทางด้านสังคมจิตวิทยาและวิทยาศาสตร์ การปรับลดงบประมาณความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขและการสูญเสียความเป็นผู้นำในเทคโนโลยีพลังงานสะอาดของสหรัฐฯ ได้สร้างความเสี่ยงใหม่ที่ทำให้ไทยต้องเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในและทบทวนการพึ่งพาเทคโนโลยีจากมหาอำนาจเพียงฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่รุนแรงและเร่งด่วนที่สุดคือ มิติทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะนโยบายภาษีต่างตอบแทน ในอัตราร้อยละ ๑๙ ซึ่งเปรียบเสมือนบททดสอบครั้งสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันของภาคการส่งออกของไทย สถานการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ในโลกที่มหาอำนาจยึดถือผลประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งตามแนวคิดสัจนิยม ประเทศไทยไม่สามารถพึ่งพิงความสัมพันธ์ในรูปแบบเดิมเพียงอย่างเดียวได้อีกต่อไป ดังนั้นทางออกที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทยคือการดำเนินนโยบายเชิงรุกที่สมดุลโดยยึดหลักความเป็นกลางเชิงยุทธศาสตร์และใช้กรอบความร่วมมือพหุภาคีผ่านอาเซียนเป็นฐานที่มั่นเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง แทนที่การเจรจาทวิภาคีในสถานะที่เสียเปรียบ ควบคู่ไปกับการกระจายความเสี่ยงทางการค้าไปยังตลาดศักยภาพใหม่ เช่น กลุ่มประเทศความร่วมมืออ่าวอาหรับ (GCC) และการเร่งปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจดิจิทัลรวมถึงมาตรฐานแรงงานให้เป็นสากล การปรับตัวอย่างเท่าทันและชาญฉลาดเช่นนี้ ไม่ได้เป็นเพียงการบริหารความสัมพันธ์ทางการทูตเท่านั้น แต่คือหัวใจสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถรักษาอธิปไตยและนำพาเศรษฐกิจของชาติให้เติบโตอย่างมั่นคง ท่ามกลางมรสุมภูมิรัฐศาสตร์โลกที่ยังคงไม่มีความแน่นอนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก นาวาอากาศเอกหญิง อินทิรา สิริวัฒน์ และ นาวาอากาศโทหญิง อังคณา จรรยา อาจารย์ผู้แนะนำ ที่ได้ชี้แนะแนวทางตลอดจนตรวจทาน และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้เนื้อหามีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนายทหารนักเรียน หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงรุ่นที่ ๑๕๐ สัมนวันที่ ๑๒ ทุกท่าน ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สนับสนุนข้อมูล และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดระยะเวลาการทำงาน ความร่วมมือและมิตรภาพของเพื่อนร่วมสัมนมาเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้การทำงานในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความเรียบร้อย ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาค้นคว้าต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงพาณิชย์. (๒๕๖๘). *ไทย-สหรัฐฯ ประกาศแถลงการณ์ร่วมว่าด้วยกรอบความตกลงการค้าต่างตอบแทน มุ่งยกระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และรักษาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในตลาดสหรัฐฯ*. [บทความออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘, จาก <https://www.moc.go.th/th/gallery/category/detail/id/5/iid/1344>
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (๒๕๖๘). *“ไทย” พร้อมทำ FTA- กลุ่ม GCC เชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่อาเซียน*. [บทความออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๘, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1182691>
- ประชาชาติธุรกิจ .(๒๕๖๘) .*ทะเลจีนใต้เดือด ท้าเรือมังกรอ้างขับไล่เรือพิฆาตอินทรี อีกฝ่ายแย้ง “จีนแฉลงเท็จ* [ออนไลน์]๒๕๖๘พฤศจิกายน ๒๘สืบค้นเมื่อวันที่ ., จาก <https://www.prachachat.net/world-news/news-1864157>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2568, 26 พฤศจิกายน). *นโยบายทรัมป์ คุก “EV” อเมริกาตั้ง ค่ายรถขาดทุนยับ ยอดขายหล่น*. ผู้จัดการออนไลน์. [ออนไลน์]๒๕๖๘พฤศจิกายน ๒๘สืบค้นเมื่อวันที่ ., จาก <https://mgronline.com/motoring/detail/9680000113183>
- ABC News. (2025, July 1). *More than 14 million vulnerable people could die, USAID study warns*. [Online]. [Accessed: November 28, 2025]. Retrieved from <https://www.abc.net.au/news/2025-07-01/more-than-14-million-vulnerable-people-could-die-usaid-study/105480494>
- Alhaderi, S. M. (2025). *The interaction of diversification strategies, resilience, and supply chain sustainability performance*. *Sustainability*, 17(18), 8299. [Online]. [Accessed: November 28, 2025]. Retrieved from <https://www.mdpi.com/2071-1050/17/18/8299>
- Cavalcanti, D. M., et al. (2025). *Evaluating the impact of two decades of USAID interventions and projecting the effects of defunding on mortality up to 2030: a retrospective impact evaluation and forecasting analysis*. *Lancet* (London, England), 406(10500), 283–294. [Online]. [Accessed: November 28, 2025]. Retrieved from [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(25\)01186-9](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(25)01186-9)
- Henry Kissinger. (2014). *World Order*. (1st ed.). New York: Penguin Press.

International Energy Agency. (2022). *World energy outlook 2022*. IEA. [Accessed: November 28, 2025]. Retrieved from <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2022>

John J. Mearsheimer. (2014). *The Tragedy of Great Power Politics*. (Updated ed.). New York: W.W. Norton.

Osaka, S., & Ahmed, N. (2025, July 31). *How the U.S. lost its lead in electric vehicles and other clean energy inventions*. The Washington Post. [Online]. [Accessed: November 28, 2025]. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/climate-environment/2025/07/31/china-clean-energy-united-states-inventions>

Reuters. (2025, July 1). *USAID cuts may cause over 14 million additional deaths by 2030, study says*. [Online]. [Accessed: December 18, 2025]. Retrieved from <https://www.reuters.com/business/healthcare-pharmaceuticals/usaids-cuts-may-cause-over-14-million-additional-deaths-by-2030-study-says-2025-07-01/>

Thai PBS Policy Watch. (๒๕๖๖). *วิเคราะห์ทิศทางการลงทุนไทย: ท่ามกลางมรสุมเศรษฐกิจโลก*. [ข่าวออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๘, จาก <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/investment-96>

USNI NEWS. (2025). *Nimitz Strike Group Drills Near Scarborough Shoal with Philippines, Japan*. [Online]. [Accessed: November 28, 2025]. Retrieved from <https://news.usni.org/2025/11/18/nimitz-strike-group-drills-near-scarborough-shoal-with-philippines-japan>

White House. (2025). *Joint Statement on a Framework for a United States–Thailand Agreement on Reciprocal Trade*. [Online]. [Accessed: November 28, 2025]. Retrieved from <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/2025/10/joint-statement-on-a-frameowkr-for-a-united-states-thailand-agreement-on-recipricol-trade/>

รายชื่อผู้เขียน

๑. ร.อ.ชาญณรงค์ โนราช	หมายเลข ๑๒๐๑
๒. ร.อ.พลกฤษณ์ ศรีชั้นซ้าย	หมายเลข ๑๒๐๒
๓. ร.อ.องอาจ บัวเพ็ญ	หมายเลข ๑๒๐๓
๔. ร.อ.ไพศาล กลิ่นหอม	หมายเลข ๑๒๐๔
๕. ร.อ.หญิง ภาวิตา สุขผล	หมายเลข ๑๒๐๕
๖. ร.อ.หญิง ภาวินี บำรุงศักดิ์ศิลป์	หมายเลข ๑๒๐๖
๗. ร.อ.หญิง เพียงระวี กীরติพล	หมายเลข ๑๒๐๗
๘. ร.อ.ประวัติ สันติกุล	หมายเลข ๑๒๐๘
๙. ร.อ.มัทนะ บุญยะเนติ	หมายเลข ๑๒๐๙
๑๐. ร.อ.เดชาวุธ มนทิม	หมายเลข ๑๒๑๐
๑๑. ร.อ.ภูษิต พ่อคำผล	หมายเลข ๑๒๑๑
๑๒. ร.อ.ณัฐวรรธน์ กำแน่น	หมายเลข ๑๒๑๒